2024-Kamu Personel Seçme Sınavı Lisans

Genel Yetenek Testi 29. soru

Ahmet, Bülent, Cemil, Derya, Ekrem, Fahriye ve Günseli adlı öğrenciler kantinden belirli bir sırada sandviç ve tost satın almıştır. Öğrencilerin satın aldıkları ürüne ve alışveriş sıralarına ilişkin bazı bilgiler şu şekildedir:

- Herkes sadece bir ürün satın almıştır.
- Tost satın alan kişi sayısı, sandviç alanlardan fazladır.
- Birinci ve sonuncu sıradaki kişiler aynı üründen satın almıştır.
- Üçüncü sırada alışveriş yapan Ekrem, tost satın almıştır.
- Derya'dan sonra alışveriş yapan Günseli, aynı üründen satın almıştır.
- Fahriye'den hemen önce Derya, hemen sonra da Bülent alışveriş yapmıştır.
- İkinci sıradaki kişi sandviç satın almıştır.

29. Aşağıdaki öğrencilerden hangileri <u>kesinlikle</u> aynı üründen satın almıştır?

A) Ahmet ve Fahriye

B) Berna ve Günseli

C) Cemil ve Derya

D) Derya ve Ekrem

E) Ekrem ve Fahriye

Cevap Anahtarı: D seçeneği

2024-Kamu Personel Seçme Sınavı Lisans

Genel Yetenek Testi 29. soru

Bilimsel Görüş 1

İlgili soru ve seçenek incelendiğinde, çoktan seçmeli sorularda incelenmesi gereken üç unsurdan (soru kökü, doğru cevap ve çeldirici) Soru kökü ve doğru cevapta herhangi bir hata olmayıp sadece çeldirici seçeneklerin birisinde (muhtemelen yazımdan kaynaklı olduğu düşünülen) hata olduğu tespit edilmiştir. Bu hata sadece bu çeldiricinin cazibesini azaltırken, şansla doğru cevabı bulma olasılığını da (şans başarısı %20 iken %25'e yükseltiyor) yükseltici bir etkiye sahiptir. Fakat bunun sorunun iptalini ya da soruda değişikliği gerektirecek bir hata olmadığı kanaatindeyim. Bu kanaatin altında yatan sebepler ise;

1) Yukarıda da belirtildiği gibi diğer sorulardan farklı olarak çeldirici sayısı 4'ten 3'e indirgenmiştir. Diğer bir ifade ile şans başarısı %20'den %25' e yükselmiştir. Bu iki yüzde arasında çok büyük fark yoktur ve 4 seçenekli soru formları da sıklıkla kullanılmaktadır. Doğru yazılsa bile çeldirici seçeneğin cazibesi de dikkate alınarak (madde 3'te çeldirici cazibesine ilişkin açıklama görülebilir) bu durumun sorunun geçerlik ve güvenirliğini çok etkilemeyeceği düşünülmektedir.
2) 1. Maddeye dayalı olarak tüm bireyler için de şans başarısı olasılığı (%25) eşittir. Diğer bir ifadeyle herhangi bir zümre ya da gruba buradaki hata daha fazla avantaj sağlamamaktadır.
3) Çeldirici seçenekte yer alan iki isminde doğru cevapla bir ilişkisi yoktur. Doğru cevap Derya ve Ekrem'dir ve ne Berna, (doğru yazılsaydı bile) ne Bülent ne de Günseli istenen beceriye sahip bireyleri çelebilecek nitelikte değildir. Bu seçenek doğru olan iki kişiyi de içermemektedir (doğru yazılsa bile). Bu açıklama doğrultusunda, bu seçenek doğru yazılsa bile üst grubu (istenen beceriye sahip bireyleri) çelebilecek nitelikte olmayacağı kolayca kestirilebilir. Bu durum da bu hatanın sınav sonucuna etkisini minimize etmektedir.

Kısaca bu soruda yapılan hatanın sınavın ve sorunun psikometrik özellikleri düşünüldüğünde önemli bir hata ya da soru iptalini gerektirecek bir hata olduğu ve bu hatanın psikometrik özellikler üzerinde çok büyük bir olumsuz etkiye sahip olduğu düşünülmemektedir. Bu sebeple sorunun iptal edilmesine gerek yoktur ve bu haliyle değerlendirmeye alınmasında hiçbir sakınca görülmemektedir.

Tüm bu açıklamalar ışığında yapılan hata istenen özelliğe sahip adayların doğru cevabı bulmasını engelleyecek nitelikte değildir. Bu sebeple de eğer adayların bu sebeple soru iptal itirazı varsa bu itiraz yersizdir.

2024-Kamu Personel Seçme Sınavı Lisans

Genel Yetenek Testi 29. soru

Bilimsel Görüş 2

2024-KPSS Lisans Genel Yetenek Testi Temel Kitapçığı'ndaki 29 numaralı soru tarafımdan incelenmiştir. Sorunun öncülünde yedi öğrencinin tost ve sandviç alma durumlarına ilişkin bir senaryo verilmiştir. İtiraza konu soru kökünde ise bu senaryo doğrultusunda kesin olarak aynı ürünü alan iki öğrencinin belirlenmesi istenmiştir. Buradaki kesinlik durumu da soru kökünde altı çizili bir şekilde "kesinlikle" ifadesine yer verilerek sağlanmıştır.

Sorunun çözümü tamamlandığında A, C ve E seçeneklerinde yer alan öğrencilerin kesin olarak aynı ürünü almadıkları belirlenmektedir. B seçeneğinde ise öncülde verilen Bülent ismi yerine Berna ismi geçmekte olup bir yazım hatası yapılmıştır. Bu hâliyle seçenek doğrudan yanlış cevaplar arasına dâhil olmaktadır. Bu yazım hatası yapılmamış yani Berna yerine Bülent yazılmış olsa bile bu seçenekteki ikilinin soru kökünde belirtilen "kesinlikle aynı ürünü almış olma" koşulunu sağlayamayacağı görülmektedir. Yapılan yazım yanlışının herhangi bir adaya veya aday grubuna yanlı bir etkisi bulunmamaktadır. Bu yazım yanlışının, tüm adaylar için eşit bir şekilde sorunun çözümünü kolaylaştırmak dışında herhangi bir olumsuz etkisi bulunmamaktadır. Diğer taraftan soru çözüldüğünde D seçeneğinde verilen "Derya ve Ekrem" ikilisinin istenen koşulu sağladığı ve tek doğru cevap olduğu da ortaya çıkmaktadır.

Sonuç olarak soruda yapılan yazım yanlışının sorunun doğru cevabını etkilemediği ve etkileme potansiyeline sahip olmadığı, sorunun veya testin geçerliliğine etki etmediği açık bir şekilde görülmektedir. Bu doğrultuda, sorunun doğru cevabında bir değişiklik yapılması veya sorunun iptal edilmesi gerekmemektedir.

2024-Kamu Personel Seçme Sınavı Lisans

Genel Yetenek Testi 29. soru

Bilimsel Görüş 3

2024-KPSS Lisans Genel Yetenek Testi Temel Kitapçığı'ndaki 29 numaralı soruya yapılan itiraza ilişkin;

Sorunun öncüllerinde yer alan bilgilerde altı kişiden söz edilmiş olup söz edilen kişilerden biri Bülent'tir. Soruda yer alan bilgilerden hareketle kişilerin satın aldıkları ürüne ve alışveriş sıralarına ilişkin sözel muhakeme yapmaları beklenmektedir. Bu süreçte de bazı kişilerin aldıkları ürün belli iken bazılarınınki muhakeme sonrasında ulaşılan olasılıktadır. İtiraza konu olan 29. Soruda B seçeneğinde Bülent yerine Berna isminin kullanıldığı görülmektedir. Soruda "kesinlikle aynı ürünü almıştır" denildiğinde ise cevabın Derya ve Ekrem olduğu; Bülent ile Günseli'nin aldığı ürünlerin ise kesin aynı olmadığı belirlenmiştir. Bu doğrultuda;

- Sorunun çözüm mantığında "Bülent" ve "Berna" isimlerinin yer değiştirmesi, çözüm sürecini veya doğru cevabı etkilememektedir. Her iki isim de sorunun anlamını veya mantığını değiştirmemektedir.
- Sorunun ölçmeyi amaçladığı özellik, öğrencilerin verilen bilgilerden hareketle sözel muhakeme beceri düzeyleridir. Bu hedef doğrultusunda sorunun çözümünde gerekli olan bilgi ve beceriler, isim değişikliğinden bağımsız olarak doğru cevaba ulaşmayı sağlamaktadır.

Bu doğrultuda sorunun iptalini gerektiren bir durum olmadığı görülmüş ve sorunun doğru cevabı "D" seçeneği olarak belirlenmiştir.

2024-Kamu Personel Seçme Sınavı Lisans

Genel Yetenek Testi 29. soru

Bilimsel Görüş 5

14 Temmuz 2024 Pazar günü gerçekleştirilen KPSS Lisans Genel Yetenek Testindeki 29. soruya yönelik yapılan itiraz, tarafımca incelenmiştir. İtirazda, olay örgüsünde yer almayan Berna karakterinin sorunun şıklarında verilmesinden dolayı, bu ve aynı hikâyeye bağlı olan diğer soruları boş bıraktığını belirterek sorunun iptal edilmesi gerektiğine yönelik görüşünü beyan etmiştir.

İlgili soru incelendiğinde, adayın belirttiği gibi, B seçeneğinde yer alan Berna karakteri senaryoda yer almamaktadır. Çoktan seçmeli madde (soru) yazım ilkelerine göre, madde ile seçenekleri birbiri ile uygun olmalıdır (Frey, Petersen, Edwards, Pedrotti & Peyton, 2005). Madde senaryosunda olmayan bir karakterin seçeneklerde yer alması beklenmeyen bir durumdur. Bu doğrultuda madde ölçme ve değerlendirme açısından kusurludur. Çünkü bu durumu fark eden adaylar için çeldiricilerden (doğru cevap dışındaki seçenekler) birinin çalışmaması ve şans başarısının artması olası bir durumdur. Weiten (1984) uygun ve uygun olmayan seçeneklerin kullanılması durumunu karşılaştırmış ve seçenekleri uygun olmayan maddelerin daha kolay olsa da daha az ayırt edici olmadığını (benzer ayırt edicilikte olduğu) bununla birlikte güvenilirlik ile geçerlilik açısından hiçbir fark olmadığını belirtmiştir. Weiten'in (1984) bu çalışmasında da gösterildiği gibi çeldiricilerin bu şekilde yazımı kritik herhangi bir hataya yol açmamaktadır. Ayrıca madde bilimsel açıdan incelendiğinde maddenin tartışmasız ve kesin olarak tek doğru cevabı (D seçeneği) olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla maddede bilimsel bir hata yoktur. Buna ek olarak bahsedilen ilke dışında maddenin diğer tüm madde yazım ilkelerine uygun olduğu da tespit edilmiştir. Tüm bu tespitlere göre soru ölçme ve değerlendirme açısından kusurlu olsa da bilimsel hata içermediğinden sorunun iptaline gerek yoktur. Dahası bilimsel hata içermeyen bu sorunun iptal edilmesi durumunda, daha az sayıda madde ile değerlendirilmesinden kaynaklı olarak ölçümlerin güvenirliği (Turgut ve Baykul, 2013, s.131) ve geçerliği düşecektir (Turgut ve Baykul, 2013, s.140). Ölçme ve değerlendirme açısından kusurlu olsa da bilimsel olarak doğru olan bu sorunun iptalinin uygun olmayacağı değerlendirilmiştir.

Sonuç olarak ilgili soru **iptal edilmemelidir**.

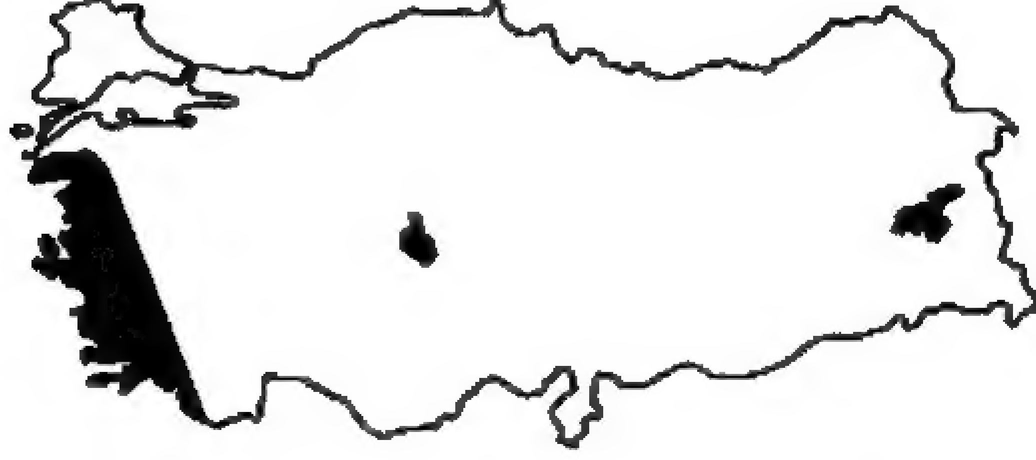
Referanslar:

- Frey, B. B., Petersen, S., Edwards, L. M., Pedrotti, J. T., & Peyton, V. (2005). Item-writing rules: Collective wisdom. Teaching and Teacher Education, 21(4), 357-364.
- Turgut, F., & Baykul, Y. (2013). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme.* 5. Baskı. Pegem.
- Weiten, W. (1984). Violation of selected item construction principles in educational measurement. *Journal of Experimental Education*, 52, 174-178.

2024-Kamu Personel Seçme Sınavı Lisans

Genel Kültür Testi 33. soru

33. Aşağıdaki haritada, bir araştırma grubunun arazi gözlemi yaptığı bölge kırmızı renkle gösterilmiştir.

Aşağıdakilerden hangisi araştırma grubunun bu bölgede görebileceği bitki formasyonlarından biri değildir?

A) Maki
B) Garig
C) Orman
D) Step
E) Psödomaki

Cevap Anahtarı: E seçeneği

MEB 10. Sınıf ders kitabının 148. sayfasında "Ülkemizde psödomakilere Karadeniz kıyılarında rastlanmaktadır" şeklinde ifade yer almaktadır.

Step formasyonu birçok bilimsel kitapta ve MEB 10. Sınıf ders kitabında benzer şekilde tarif edilmektedir. "Step doğal etmenlerin ve koşulların bir sonucudur ve bu konuda ana rolü iklim koşulları, başka bir deyişle belirli bir nemlilik derecesi oynamıştır. Ayrıca, steplerin oluşumunu edafik koşullara bağlamak isteyen araştırıcılar da olmuştur. Onlara göre step, ince elemanlı ve tuzlu topraklar üzerinde oluşan bir vejetasyondur. Orta kuşak stepleri gerçekte eski orman alanlarıdır ve ormanın tahrip edildiği yerlerde oluşmuştur". Gerçekte step belirli nemlilik ya da kuraklık derecesinin erişildiği alanlara karşılık gelen asli bir vejetasyon formasyonu olmasına karşın, alanı bazen edafik koşullara, daha çok antropojen etkilere bağlı olarak gelişmiştir"(Türkeş, M., 2015. Biyocoğrafya.sa:360-361).

MEB 10. sınıf ders kitabında, step formasyonuyla ilgili olarak "ot toplulukları, doğal şartlara bağlı olarak oluşabileceği gibi ormanların tahrip edilmesi sonucu da oluşabilir" şeklinde tanımlama yer almaktadır.

Özellikle Orta kuşakta yer alan ülkelerde step formasyonunun oluşumunda antropojenik etkenler önemli rol oynamaktadır. Türkiye'de doğal veya insan eliyle ormanlık alanların yok edilmesi sonucu antropojenik step alanları yaygın olarak görülmektedir.

Soruda belirtilen alanda, insan eliyle tahribat sonucu oluşmuş antropojenik step alanları bulunmaktadır. Dolayısıyla sorunun doğru cevabı E şıkkında belirtilen Psödomakidir.

Referanslar:

- Yusuf Dönmez, 1985. Bitki Coğrafyası, sa:125
- Murat Türkeş, 2015. Biyocoğrafya, sa:352
- İbrahim Atalay, 1994. Türkiye Vejetasyon Coğrafyası, sa: 169
- https://ogmmateryal.eba.gov.tr/panel/upload/etkilesimli/kitap/cografya/10/unite1/bolum2/index.html#p=48

2024-Kamu Personel Seçme Sınavı Lisans

Genel Kültür Testi 33. soru

Bilimsel Görüş 1

Adaylara 33. soruda bir Türkiye haritası üzerinde, batı bölümünde kuzeybatı-güneydoğu yönünde bir hat boyunca sınırlandırılmış ve kırmızı renkle ifade edilmiş bir alanda hangi bitki formasyonunun görülemeyeceği sorusu sorulmuştur. Doğru cevap olarak E şıkkı Psödomaki olarak belirlenmiştir. Adaylar tarafından kırmızı renkli bölgede step bitki örtüsünün görülmediği iddia edilmekte ve E seçeneği yerine sorunun doğru cevabının D seçeneği olması gerektiği düşünülmektedir.

Psödomaki, bazı özel koşullar altında oluşabilen ve Türkiye'de sadece sınırlı bir alanda görülebilen bir formasyondur. Psödomaki formasyonu bilimsel kitaplarda ve Milli Eğitim Bakanlığı coğrafya ders kitaplarında benzer şekilde tanımlanmaktadır.

"Akdeniz ikliminin sokulduğu Marmara Bölgesi ile Karadeniz kıyılarında, Akdeniz'in tesiriyle maki elemanı yetiştiği gibi, Karadeniz ikliminin sebep olduğu yaz yağışları oranındaki artış dolayısıyla kışın yapraklarını döken, daha nemcil karakterdeki bazı bitki türleri de yetişme imkanı bulurlar. İşte Akdeniz'in damgasını taşıyan maki elemanları ile Karadeniz tesirini aksettiren nemcil ve kışın yapraklarını döken ağaçcıkların bir arada bulundukları bitki topluluklarına psödomaki formasyonu denir". "Psödomaki sahalarında kış mevsiminin kendini daha kuvvetli hissettirmesi, bu sahadaki bazı bitki türlerinin kışın yapraklarını dökmesine sebep olur" (Yusuf Dönmez, 1985. Bitki Coğrafyası, sa:125)

"Akdeniz ikliminden daha nemli iklimlere geçiş alanlarında, makinin görünümü değişir. Formasyonun boyu artar, karakteristik türler giderek azalır ve kaybolurken, yaprak döken ve daha nemcil ağaççıkların oranı artar. Yaprak döken ve daha nemcil ağaççıklar ile karışık geçiş özellikli maki topluluklarına yalancı maki (pseudomaki) adı verilir" (Murat Türkeş, 2015. Biyocoğrafya, sa:352).

"Bölgede hem Akdeniz hem de Karadeniz kökenli bitkilerin birarada bulunduğu çalı topluluklarına psödomaki yani yalancı maki denilir. Bunlar, Karadeniz Bölgesi'nde ağaçların sürekli olarak tahrip edilmesi ile oluşur" (İbrahim Atalay, 1994. Türkiye Vejetasyon Coğrafyası, sa: 169)

2024-Kamu Personel Seçme Sınavı Lisans

Genel Kültür Testi 33. soru

Bilimsel Görüş 2

33 numaralı soruda bir Türkiye haritasında Ege Denizi kıyılarından iç kesimlere doğru uzanan bir şerit içerisinde hangi bitki formasyonunun görülmeyeceği sorulmuş, doğru cevap olarak da psödomaki (E) seçeneği verilmiştir. Yapılan itirazda ise step bitki örtusünün görülmediği iddia edilmektedir. Adaylar E seçeneği yerine sorunun doğru cevabının Step Formasyonu (D) seçeneği olması gerektiğini düşünmektedir. Oysa ki, psödomakinin tanımı bu sorunun doğru cevabını açık etmektedir. Psödomaki MEB 10 Sınıf Coğrafya kitabında şu şekilde tanımlanmaktadır: "Psödomaki (yalancı maki), özellikle nemli iklim koşullarında ormanların tahribi sonucu deniz kıyısından başlayarak 200-300 metrelere kadar yükselen kuşakta yer alan çalılardır. Makiye benzeyen psödomakiler; kışın yaprağını döken kızılcık, böğürtlen, yabani elma, yabani erik, üvez, fındık ve orman gülü ile aynı mevsimde yaprağını dökmeyen sandal, defne, akçakesme, koca yemiş gibi maki elemanlarından oluşur. Ülkemizde psödomakilere Karadeniz kıyılarında rastlanmaktadır."

Soruda kırmızıyla taralı olan bölge Akdeniz ikliminin görüldüğü yıl boyu yeşil olan maki bitki örtüsünün doğal yetişme alanıdır. Maki bitki örtüsü Akdeniz kıyılarında 800-1000 metre kadar olan yükseltilere kadar çıkan tipik bitki örtüsüdür. Dolayısıyla asıl makinin görüldüğü bir ortamda psödomaki, yani yalancı makinin görülmesi beklenemez. Çünkü ortam koşulları zaten makini yetişmesine elverişlidir. Bu nedenle psödomaki nemli iklim koşullarında (Karadeniz ve Marmara bölgesinde) yükseltisi az olan kesimlerde asıl formundan uzaklaşmış çalı topluluklarıdır.

Step yani ot formasyonu ise MEB 10. Sınıf Coğrafya kitabına göre şöyle tanımlanır: "Sıcaklık ve yağış koşullarının ağaç ve çalı yetişmesini engellediği alanlarda veya ormanların tahrip edilmesi sonucu oluşup belli dönemlerde görülen yağışlara bağlı olarak yetişen bitkilerdir. Ot toplulukları, doğal şartlara bağlı olarak oluşabileceği gibi ormanların tahrip edilmesi sonucu da oluşabilir." Bu nedenle step formasyonu insan eliyle yani antopojenik olarak ozellikle sıcak kurak iklim bölgelerinde bir sahanın ormansızlaştırıldığı kesimlerde görülebilir. Soruda kırmızıyla gösterilmiş olan alan içerisinde step formasyonun görüldüğü alanlar oldukça fazladır. Bu nedenle soru ve seçeneklerde bir hata yoktur.

Referanslar:

- https://ogmmateryal.eba.gov.tr/panel/upload/etkilesimli/kitap/cografya/10/unite1/bolum2/index.html#p=48
- https://ogmmateryal.eba.gov.tr/panel/upload/etkilesimli/kitap/cografya/10/unite1/bolum2/index.html#p=33

2024-Kamu Personel Seçme Sınavı Lisans

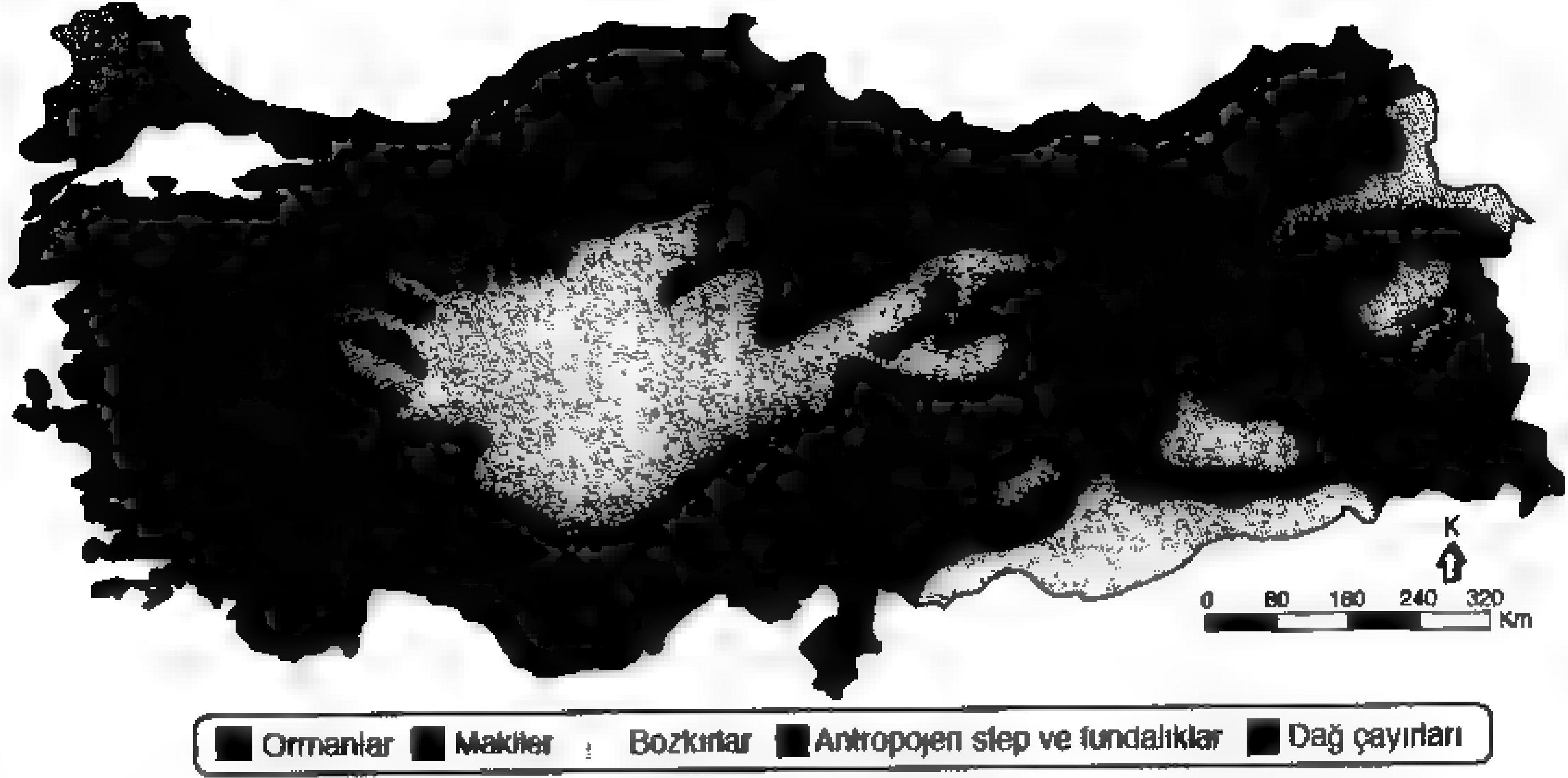
Genel Kültür Testi 33. soru

Bilimsel Görüş 3

Soruda Edremit Körfezi kuzey kıyılarından Kaş yakınlarına kadar çekilecek bir hattın batısında görülmeyen bitki formasyonu sorulmuştur. Burada doğru cevap olarak E seçeneğindeki psödomaki verilmiştir. Maki bitki örtüsü, Akdeniz ikliminin hâkim olduğu bölgelerde yer alır. Bu bitkiler, kış aylarının ılık geçmesi nedeniyle yaprak dökmezler ve her mevsim yeşil renklidirler. Psödomaki bitki örtüsü ise maki bitki örtüsüne benzer ve yalancı maki olarak bilinen nemcil çalı topluluklarıdır. Psödomaki bitki örtüsüne "yalancı maki" denmesinin nedeni, sene boyunca yeşil kalan maki bitki örtüsüne nazaran kış aylarında yapraklarını dökmesidir. Psödomaki, tahrip edilmiş ormanlardan oluşan çalı ve ağaç topluluklarıdır. Bu bitki örtüsü, orman alanlarının yangın veya insan faaliyetleri sonucu zarar görmesiyle oluşur ve genellikle Karadeniz kıyılarında rastlanır.

Step, kurak ve yarı kurak bölgelerde, ilkbahar yağmurları ile canlanıp yaz aylarında sararan sert çayır, ot ve çalılardan oluşan bitki örtüsüne verilen isimdir. Step bitki örtüsü, Türkiye'de İç Anadolu, Güneydoğu Anadolu ve Doğu Anadolu bölgelerinde yaygındır. Araştırmalara göre, İç Anadolu ve Ergene çevresinde geçmişte ormanların çok daha yaygın olduğu tespit edilmiştir. Ancak yüzyıllar boyunca bu ormanlar çeşitli nedenlerle tahrip edilmiş ve yerlerini step bitki örtüsüne bırakmıştır. İnsan etkisiyle oluşan bu step bitki örtüsüne "antropojen step" denir. Antropojen steplerde sıkça ağaçlar ve çalılar bulunur.

Asırlar boyu süregelen tahribat sonucunda iç bölgelerdeki karaçam, meşe ve ardıç ormanları ot formasyonuna dönüşmüştür. Trakya, Batı Anadolu'nun iç kesimleri ve İç Anadolu'nun yüksek kesimlerinde görülen antropojen bozkırlara "ağaçlı bozkır" adı da verilmektedir. Türkiye'deki bozkırlar genellikle bu şekilde oluşmuştur. Ormanların tahrip edilmesi sonucu oluşan antropojen bozkır alanlarında yer yer ormanlara da rastlanır (MEB 10). Aşağıdaki haritada ise Türkiye'nin doğal bölgeleri konusunda bitki örtüsü bölgeleri verilmiştir (MEB 9Tutku Yayınları).

Harita 3: Türkiye'de bitki örtüsüne göre bölgeler

Yerleşme tarihinin oldukça eskilere gittiği Türkiye'de bu geçmişin izlerine çok sık rastlanır. Bugün doğal step alanları dışında İç Anadolu, Doğu Anadolu, Güneydoğu Anadolu ve Trakya gibi geniş alanlar ormandan büyük ölçüde yoksundur. İlk bakışta doğal step sahası izlenimi veren bu alanlar, antropojen yani beşeri faktörler nedeniyle ortaya çıkmış ikincil step alanlarıdır.

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de doğal bitki örtüsü büyük değişim geçirmiştir. Dünyanın çok çeşitli alanlarında bir yandan step formasyonunun doğal yayılış alanları ziraaat alanlarına dönüştürülmüş, ancak bir yandan da orman formasyonu yine beşeri faktörlerle tahrip edilmiş ve bu tahrip alanları step formasyonu yayılış alanlarına dâhil olmuştur. Ülkemizde çok geniş alanlar kaplayan stepler içinde, doğal steplerin yayılış alanları sınırlıdır. Doğal stepler İç Anadolu'da Tuz gölü çevresinde, Konya-Ereğli arasında, Güneydoğu Anadolu'da Akçakale-Ceylanpınar çevresinde ve Iğdır ovasında yer alır. Doğal step sahalarında yetişme koşulları, özellikle de iklim koşulları doğal olarak ağacın yetişmesini ve ormanlar kurmasını mümkün kılmaz. Ancak bu sahaların dışındaki alanların büyük kısmı, ormanların çeşitli nedenlerle yüzyıllar boyunca tahrip edilmesi sonucunda meydana gelmiş ikincil (antropojen) step sahalarıdır. Anadolu'nun yerleşme tarihi göz önüne alındığında bu şaşırtıcı bir durum değildir. Nüfus artışı, yerleşmelerin sayıca giderek artması, ekip-biçme ve hayvancılık faaliyetleri, çeşitli nedenlerle çıkan orman yangınları ve madencilik faaliyetleri orman formasyonunun yayılış alanını giderek daraltmış, hatta bazı yerlerde orman sahalarının parçalanmasına ve floristik bileşiminin değişmesine yol açmıştır. Orman sahaları birçok yerde de meşe çalılıklarına dönuşmüştür. Yüzyıllardır devam eden bu değişim süreci yetişme koşullarının bozulmasına,

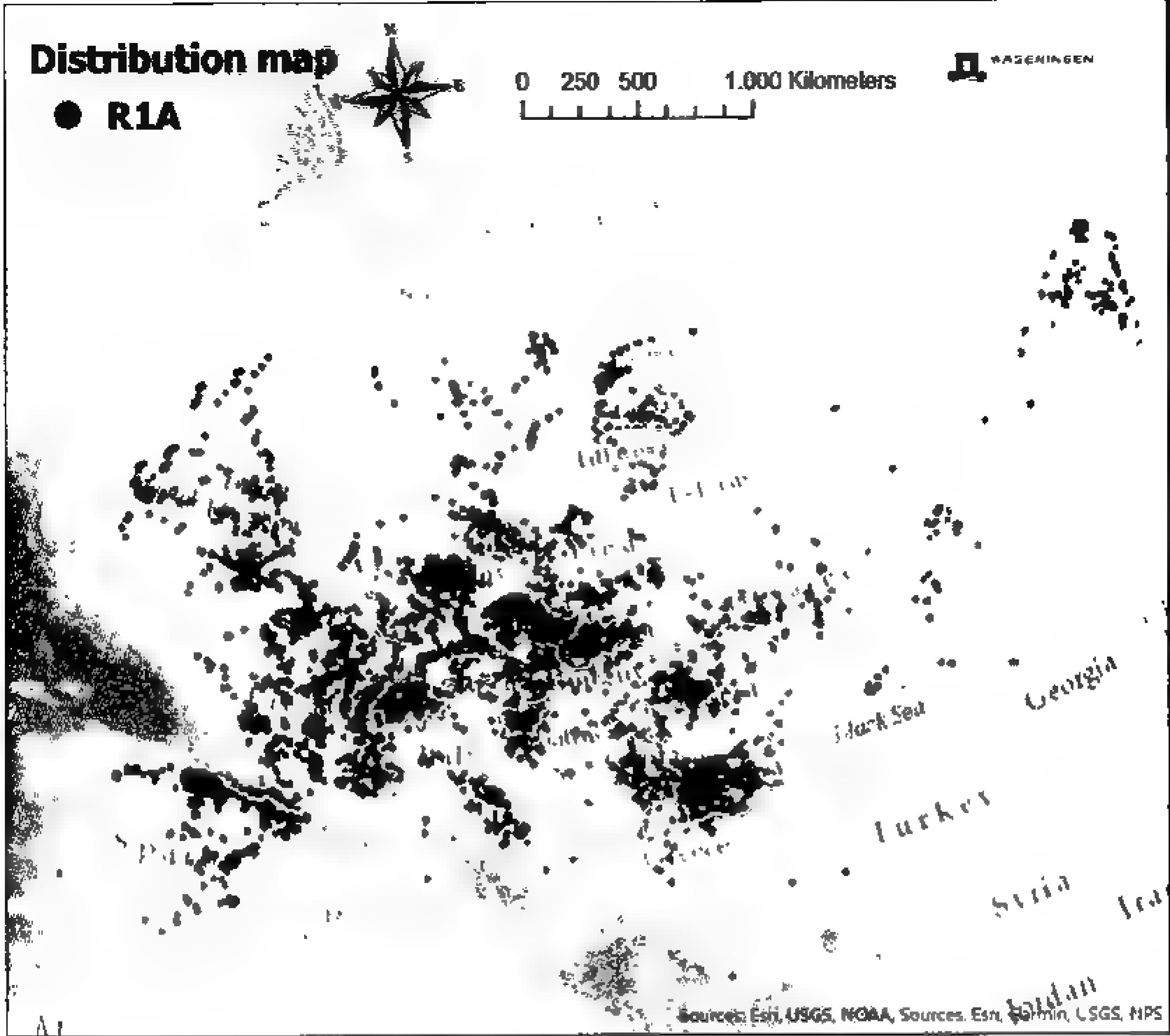
çoğu yerde toprak örtüsünün süpürülmesine neden olarak, step formasyonunun yayılış alanlarının genişlenmesiyle sonuçlanmıştır. Günümüzde step sahalarındaki dağlık alanların (Karadağ, Karacadağ, Erciyes ve Hasandağı gibi) yüksek kesimlerinde veya köy koruları ve mezarlıklarda ancak yeşil lekeler halinde görülen orman parçaları bu değişimin kanıtları olarak varlıklarını sürdürmektedir. Bu değişimde yoğun hayvancılık faaliyetlerinin rolü de önemli olmuştur. Hayvan otlatılması zaman içinde steplerin floristik bileşimlerini değiştirmiştir. Hayvanların kokuları nedeniyle tercih etmediği ot türleri, yayılış alanlarını daha fazla genişletmişler, bazı alanlarda birlikler oluşturmuşlardır. Tüm bu değişimler nedeniyle doğal ve antropojen bozkırların yayılış alanları iç içe girmiş, biri diğerinden ayırt edilemez hale gelmiştir (Avcı 2013).

Step formasyonunun önemli göstergelerinden biri olan Poaceae (Buğdaygiller) familyasının alt türü olan Poa densa (Sıkı salkımotu) yüksek steplerden alçak alpin bitki örtüsüdür. Türkiye'de Poa densa kolayca tanınabilir, yaygındır ve İç Anadolu'dan KD Anadolu'ya kadar olan yüksek bozkır bölgelerinin karakteristiğidir. Dağılımı az ya da çok sürekli olarak Batı Toros dağlarından kuzeydoğuya ve Karadeniz Dağları'nın (Pontik Dağları) güneydoğu dağlık bölgelerine kadar KD'ye kadar uzanır ve 1000 ila 2250 (-2500) m yükseklikte bulunur. Bu step bitki örtüsü batı Anadolu'da Denizli Honaz Dağı, Fethiye Girdev Dağı, Beydağları'nda tespit edilmiştir (Cabi 2011).

Avrupa doğa bilgi sistemi EUNIS, çeşitli veritabanlarından ve kuruluşlardan alınan Avrupa verilerini alanlar, türler ve habitat türlerine ilişkin birbiriyle bağlantılı üç modül halinde bir araya getirir. Bu konuda URL 1 incelenebilir. Aşağıda bu sınıflamaya göre soru ile ilgili alandaki step alanları ile ilgili açıklamalar bulunmaktadır.

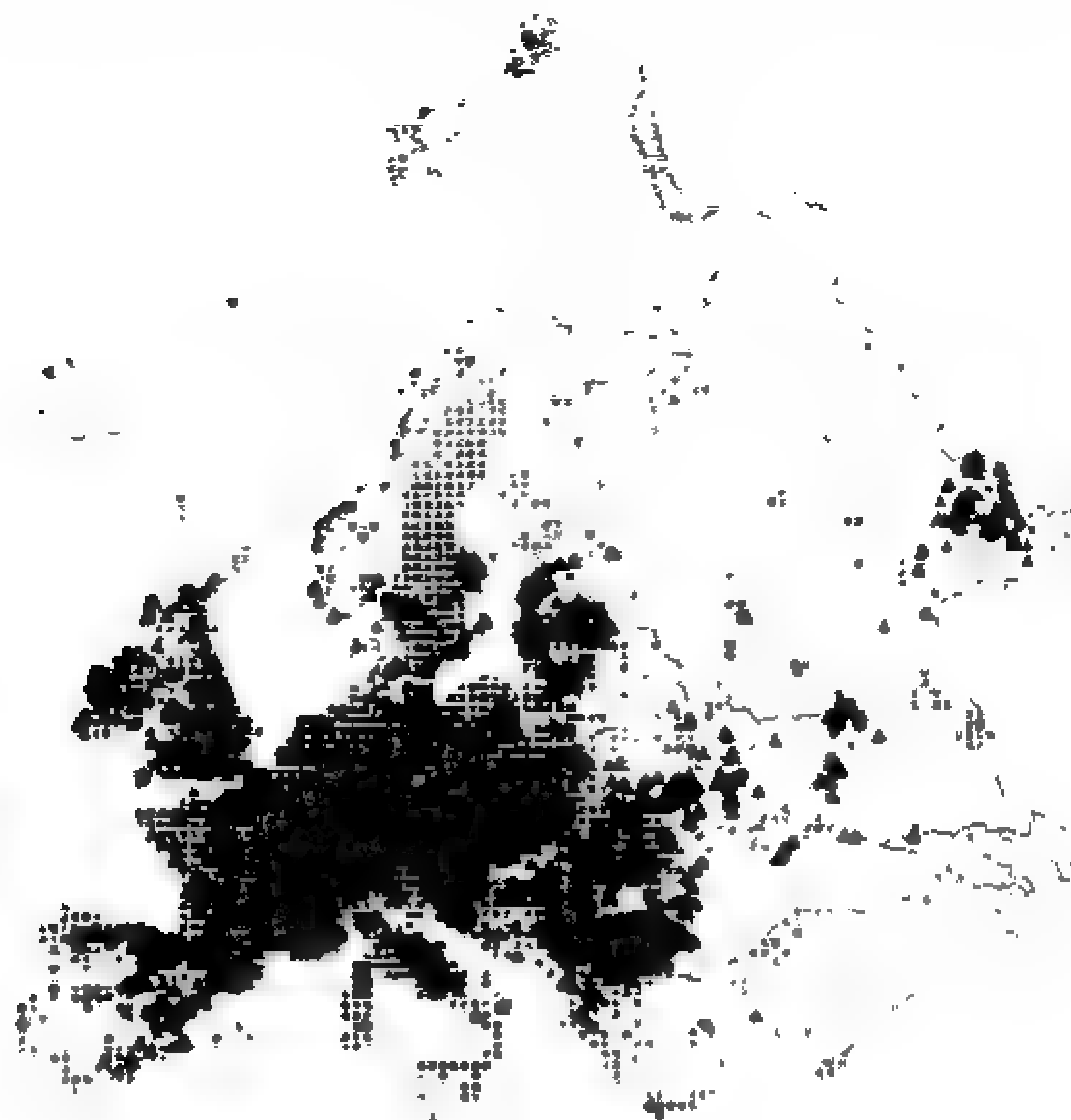
R1A – [E12a] Yarı kuru çok yıllık kalkerli otlak (çayır stebi)

Avrupa'nın sub-Akdeniz'den yarı-boreal'e kadar olan kesimlerinde ve ovalar boyunca kireçtaşları üzerinde, daha derin ve kuraklığa yatkın olmayan, besin açısından fakir, baz açısından zengin topraklarda bulunan yarı doğal çayırlar.

Distribution map
R1A
0 250 500 1.000 Kilometers
Black Sea
Georgia
Turkey
Syria
Sources: Esri, USGS, NOAA, Sources: Esri, Garmin, USGS, NPS

R1A - [E12a] Semi-dry perennial calcareous grassland (meadow steppe) - distribution

R61 - [E61] Mediterranean inland salt steppe - distribution

EUNIS sınıflamasında otlaklar aşağıdaki şekilde sınıflanmıştır.

E: Otların, yosunların veya likenlerin hakim olduğu otlaklar ve araziler

E1: Kuru otlaklar

E1.1: Açık bitki örtüsüne sahip iç kum ve kaya

E1.2: Çok yıllık kalkerli otlaklar ve temel bozkırlar

E1.3: Akdeniz kurakçıl otlak

E1.4: Akdeniz uzun otları ve Artemisia bozkırları

E1.5: Akdeniz-dağ otlakları

E1.6: Subnitrofil yıllık otlak

E1.7: Kapalı Akdeniz dışı kuru asit ve nötr otlaklar

E1.8: Kapalı Akdeniz kuru asitli ve nötr otlaklar

E1.9: İç kısımdaki kumul otlakları dahil, Akdeniz dışındaki açık kuru asitli ve nötr otlaklar

E1.A: Açık Akdeniz kuru asitli ve nötr otlaklar

E1.B: Ağır metal çayırları

E1.C: Bahara özgü olmayan, hoş olmayan otsu bitki örtüsüne sahip kuru Akdeniz toprakları

E1.D: Yönetilmeyen kurakçıl otlak

E1.E: Tek yıllık bitkilerin bulunduğu çiğnenmiş kurakçıl otlaklar

Bu sınıflamada E1.4: Akdeniz uzun otları ve Artemisia bozkırları ile ilgılı olarak aşağıdaki açıklama yapılmıştır.

Akdeniz havzasının orta, termo ve bazen supra-Akdeniz oluşumları, fizyonomik olarak uzun otların hakim olduğu, aralarında yıllık veya bazen chamaefit topluluklarının büyüyebıldiği oluşumlar. Silisli ve bazofil formasyonları içerirler. Akdeniz bölgesinde, güney Provence, Sardunya, güney yarımada İtalya, Sicilya ve Yunanistan'da yerel temsillerle İber yarımadasının ve Anadolu'nun Akdeniz kıyısının en karakteristik özelliğidirler. Akdeniz ile Batı Asya'nın çölleri arasındaki yarı kurak bölgelerde, Artemisia'nın alçak çalılıklarının öne çıkabileceği büyük bir bozkır kuşağı oluşturarak manzaraya hakimdirler.

R31 - [E31a] Mediterranean tall humid inland grassland - distribution

Yukarıdaki bilgiler ve haritalar 33. soruda belirtilen alanda gerek antropojenik stepler gerek litolojiye bağlı stepler gerekse de yüksek kesimlerde dağ steplerine rastlanmaktadır. Psödomaki türlerine ise belirtilen sahada rastlanması mümkün değildir. Bu nedenle soruda iptali gerektirecek bilimsel bir hata yoktur.

Referanslar:

- Avcı M (2013) Dünya'da ve Türkiye'de Step Formasyonu, Profesör Doktor Asaf Koçman'a Armağan, Ed. Öner E. Ege Üniversitesi Yayınları Edebiyat Fakültesi Yayın No: 180
- Cabi E., Soreng R. J., Gillespie L. & Amiri N. (2016) Poa densa (Poaceae), an overlooked Turkish steppe grass, and the evolution of bulbs in Poa. – Willdenowia 46: 201 – 211. doi: http://dx.doi.org/10.3372/wi.46.46201
- MEB 10 Coğrafya Kitabı
- MEB 9 Coğrafya Kitabı Tutku Yayınları
- URL 1: https://eunis.eea.europa.eu/habitats.jsp

2024-Kamu Personel Seçme Sınavı Lisans

Genel Kültür Testi 33. soru

Bilimsel Görüş 4

Yukarıda itiraza konu olan soru ile ilgili görüşüm şu şekildedir:

KPSS sınavında bir Türkiye haritası üzerinde, Ege bölgesinde Edremit Körfezini de içerisine alacak şekilde adeta tipik Akdeniz ikliminin hüküm sürdüğü ve maki formasyonun yaygınlık gösterdiği bir alan taranarak verilmiştir. Soru olarak taralı alanda hangi bitki formasyonunun görülemeyeceği sorulmuştur. E şıkkında yer alan Psödomaki seçeneği doğru olarak belirlenmiştir.

Sınava giren adaylardan bazıları harita üzerinde belirlenen sahada step bitki örtüsünün görülemeyeceğini ileri sürerek doğru seçeneğin E (Psödomaki) yerine D (Step) olması gerektiğini öne sürmektedir.

Psödomaki (yalancı maki), yaz kuraklığının ortadan kalktığı ve kış soğuklarının belirginleştiği Türkiye'de her mevsimi yağışlı tipik Karadeniz ikliminin hakim olduğu sahalarda ormanların tahribi neticesinde meydana gelen, maki benzeri kısa boylu, nemcil çalı formasyonlarına verilen addır. Söz konusu bitki formasyonu yaygın olarak özellikle Karadeniz kıyı şeridi boyunca birkaç yüz metreyi geçmeyen alanlarda ormanların çeşitli nedenlerle bozulduğu yerlerde görülür. Marmara bölgesinde yaz kuraklığının zayıfladığı alanlarda da yaygınlık gösterirler. Karadeniz bölgesinde akarsu vadilerinin korunaklı bölümlerinde 1000 m yükseltilere kadar çıkarlar. Genellikle daha serin kış koşulları nedeniyle yaprağını döken türlerden meydana gelir. Makiler ise uygun kış sıcaklıkları nedeniyle yapraklarını dökmezler. Psödemaki bitki formasyonu içerisinde kocayemişi, sandal, funda, erguvan, laden, delice, akçakesme, kermez meşesi, defne, menengiç ve katran ardıcı gibi maki ögeleri de bulunur. Kışın yaprak döken ve asıl Psödomaki bitki türleri ise fındık, dişbudak, kızılcık, geyik dikeni, yabani erik, muşmula, kurtbağrı, böğürtlen, yabani elma ve üvez sayılabilir.

Bozkır veya step, Kurak ya da yarı kurak alanlarda otsu bitkilerden oluşan formasyona verilen addır. Türkiye'de genellikle yağış miktarının 500 mm'nin altına düştüğü alanlarda ormanlar yerini otsu bitkilere ve çalılara bırakır. Bu tür sahalarda belirgin yaz kuraklığına soğuk kışlar eşlik eder. Söz konusu iklimin hakim olduğu İç, Doğu ve Güneydoğu Anadolu step bitki formasyonunun doğal yayılış bölgeleri olarak ortaya çıkar. Ancak step bitkileri çok nemli Karadenizin sınırlı alanları hariç Türkiye'nin her bölgesinde formasyon oluşturacak alanlar

bulurlar. Kurak mevsimin uzunluğuna bağlı olarak birkaç santimetre yüksekliğindeki otlardan, soğanlı-yumrulu bitkilere ve çeşitli çalılara kadar değişen bitki türleri bu formasyon içerisinde yer alır.

Söz konusu soru "Aşağıdakilerden hangisi araştırma grubunun bu bölgede görebileceği bitki ***formasyonlarından*** biri değildir?" şeklindedir. Soru dikkatlice incelenirse harita üzerinde verilen taralı alanda hangi formasyonun görülme ihtimalinin olmadığının bilinmesini istemektedir. Burada anahtar ifade ***formasyon*** kelimesidir. Bitki formasyonu ise birden fazla türün bir araya gelerek oluşturduğu ve kendine has özellikleri ve karakteri olan oluşumu ifade eder. Yani bir alanda çok sayıda benzer özellikte bitki bir araya gelerek formasyon oluşturabilir. Örneğin yaz kuraklığına uyum sağlamış, ılıman kış koşullarına adapte olmuş yaprağını dökmeyen çalılar bir araya gelerek maki formasyonunu oluşturur. Maki denildiği zaman yabani zeytin, funda, katran ardıcı, keçiboynuzu, sakız ağacı, laden, böğürtlen, zakkum, sandal ağacı, Akdeniz defnesi, menengiç, mersin (bitki), koca yemiş (dağ çileği), kermes meşesi, pırnal meşesi gibi türlerin oluşturduğu formasyon akla gelir. Bu türlerin ortak özelliği benzer iklim koşullarına uymuş olmalarıdır. Bu türlerden birisinin veya birkaçının kendi doğal alanı dışında herhangi bir alanda görülmesi söz konusu o alanda maki formasyonun oluştuğu anlamına gelmez. Bu iki sebepten olur. Birincisi ortama karakterini verecek yoğunluğa ve yeterli alansal dağılışa sahip olmayabilir. İkincisi ise bulunduğu ortamın iklimsel özelliklerine uyum sağlamış olacağı için tipik özelliklerinden uzaklaşmış olama durumudur. O nedenle psödomaki formasyonu içinde yer alan maki ögeleri tam olarak tipik Akdeniz makilerinden çeşitli yönleriyle farklılık gösterirler. Diğer taraftan maki formasyonun yaygın olduğu bir alanda yerel mikro klimatik koşullar nedeniyle nemin arttığı bir ortamda psödomaki türüne rastlanabilir. Ancak hem yerel koşullara uyumu ile değişime uğraması hem de kendisine benzer türlerle belirgin bir yayılım ve yoğunluk oluşturamayacağı için söz konusu türün bulunduğu ortama psödomaki denilmesi mümkün olmayacaktır. Sınava giren ve 33. Soruya itirazda bulunan öğrenciler ihtımalen bitki türü ve formasyonu arasındaki farkı dikkate almadıkları için doğru cevabın değişmesini talep etmektedirler. Haritada taralı alan içerisinde herhangi bir yerde psodomaki türüne rastlanabileceğini düşünmektedirler. Bu ihtimal her zaman mevcuttur. Çünkü topoğrafik koşulların sebep olduğu mikro klima alanları bunu sağlayabilir. Ancak formasyon oluşabilmesi için hem birçok türe ve hem de anlamlı alansal dağılışa ihtiyaç vardır. Tipik maki formasyonu içerisinde örneğin psödomaki ögesi olan fındık bitkisine rastlanması ortamdaki maki formasyonunu değiştirmez. Dolayısıyla harita üzerinde belirlenen sahada psödomaki türlerine rastlanma ihtimali olsa da psödomaki formasyonuna rastlanmaz. Çünkü söz konusu

alanın iklimi nemli karakterde olmayıp belirgin yaz kuraklığı ile karakterize olmuştur Dolayısıyla bu alanda rastlanan çalı formundaki her türlü formasyon tür içeriğine bakılmaksızın makı olarak adlandırılır.

Step bitki formasyonu daha öncede belirtildiği gibi Türkiye'de kurak mevsimin var olduğu her yerde bulunabilir. Tartışmaya konu olan soruda harita üzerinde taranan alanda yağışın yetersiz olduğu alanlarda ya da bakı etkisiyle yağış duldasında kalan sahalarda ormanların tahrip edildiği ortamlarda step türleri formasyon oluşturacak hale gelebilmektedir. Ağaç sınırının üzerindeki alanlarda soğuk step formasyonlarına rastlandığı bitki coğrafyası kitaplarında sıkça ele alınır. Dolayısıyla doğru cevabın step olması mümkün değildir.

Sonuç: Sonuç olarak ifade edilecek olursa söz konusu soruda haritada taralı alanda şıklarda verilen bitki ***formasyonlarının*** olup olmadığı sorulduğu ve bitki türleri ile ilgili bir çağrışım yapılmadığı için doğru cevap E Psödomaki seçeneğidir. Soruda bilimsel bir hata mevcut değildir. Burada şunu da ifade etmek gerekir ki ***psödomaki*** yaz kuraklığı belirgin olmayan Karadeniz iklim bölgesindeki çalı toplulukları için üretilmiş özel bir terimdir. Farklı iklim bölgelerinde (kurak mevsimi olan) Psödomaki benzeri bir çalı formasyonunun oluşması beklenemez. Burada iklim belirleyici en önemlı özelliktir.

Arınç, K., Türkiye'nin Coğrafi Bölgeleri Cilt 1 (Kıyı Bölgeler) s,79.

Konuyla ilgili: T.C. Tarım Ve Orman Bakanlığı, Doğa Koruma Ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü 4. Bölge Müdürlüğü Muğla İl Şube Müdürlüğü tarafından 2022 yılında yayınlanan "MUĞLA İLİ'NİN KARASAL VE İÇSU EKOSİSTEMLERİ BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK ENVANTER VE İZLEME PROJESİ İZLENECEK TÜRLER VE ÖZELLİKLİ ALANLAR" başlıklı eserin 51. Sayfasında;

"2.1.8. Yılanlı

Akdeniz fitocoğrafya bölgesinde yer alan **Yılanlı Dağında orman, step ve maki vejetasyonu** görülmekte olup deniz seviyesinden yüksekliği 1670 metreye kadar çıkmaktadır. Orman vejetasyonunda yükseltinin az olduğu yerlerde Pinus brutia var. brutia (kızılçam).

yükseltının artması ile birlikte Pinus nigra subsp. pallasiana (karaçam), Cedrus libani var. lıbanı (sedir, katrangacı), Cupressus sempervirens (servi) ağaçları hâkim görülür. **Yükseltinin 1000 metrenin üzerine çıkması ile alanda step vejetasyonu görülmektedir. Step vejetasyonu 1250 - 1670 metreler arasında görülmektedir. Step vejetasyonunda hâkim olan türler,** Phlomis lınearis, Asyneuma linifolium subsp. linifolium, Acantholimon puberulum, Minuartıa anatolıca, Astragalus condensatus, Scorzonera argyria, Marrubium globosum subsp. globosum ve Thymus argaeus olarak belirtilebilir."

Yayında verilen Yılanlı Dağı soruda verilen kırmızı alan içinde bulunan Muğla ili sınırları içerisindendir.

https bolge4 tarimorman.gov.tr Documents MU%C4%9ELLA%20%C4%B0L%C4%B0%20B%C4%B0YOLOJ%C4%B0K%20%C3%87E%C5%9E%C4%B0TL%C4%B0L%C4%B0K%20ENVANTER%20VE%20%C4%B0ZLEME%20PROJES%C4%B0 pdf

Konuyla ilgili;

Türkiye Cumhuriyeti Denizli Valiliği, Çevre Ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından yayınlanan "DENİZLİ İLİ 2022 YILI ÇEVRE DURUM RAPORU"nda ise yörede steplerin varlığıyla ilgili şu bilgilere yer verilmiştir:

- "2000 metrenin üzerindeki **alanlarda yüksek dağ step vejetasyonu** hâkimdir." S.110
- "Acıgöl sulak alan alt havzası sınırları içerisinde, büyük bir göl aynası ve bu göl kıyısında bulunan sulak alan habitatları ile gölle bağlantı halinde olan mevsimlik dereler ve kaynaklardan oluşan sucul ekosistemler, alt havzanın büyük bir kısmını kaplamaktadır. Acıgöl ve civarında bulunan sulak alan habitatları arasında göl aynası, sazlıklar, sazlık ve bataklıklar **ve tuzcul stepler yer almaktadır.** Acıgöl alt havzası içerisinde en yaygın vejetasyonu çalılık ve ağaçlıklar, ova bozkırı, ormanlık alanlar, tuzcul **stepler, sazlık ve bataklık alanlar oluşturmaktadır**." S.137

https. webdosya.csb.gov.tr db ced ıcerikler den-zl- -cdr2022-20240301095828.pdf

Yukarıda verilen gerek MEB ders kitaplarındaki gerek akademik yayınlardaki ve gerekse Bakanlıklara ait rapor ve yayınlardan da görüleceği gibi bölgede, Akdeniz iklim özelliklerinin belirgin olarak azaldığı iç ve yüksek kesimlerde step formasyonları dağılış alanı bulmaktadır ve alanda görülmektedir.

Tüm bu nedenlerle sorunun iptaline gerek yoktur.

2024-Kamu Personel Seçme Sınavı Lisans

Genel Kültür Testi 36. soru

36. I. Çorum

II. Manisa

III. Muğla

IV. Giresun

Yukarıdakilerden hangileri taşa toprağa dayalı sanayi faaliyetine dönük mevsimlik göç alan illerdendir?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III

D) II ve IV E) III ve IV

Cevap Anahtarı: A seçeneği

2024-Kamu Personel Seçme Sınavı Lisans

Genel Kültür Testi 36. soru

Bilimsel Görüş 1

Yukarıdaki sorunun **doğru cevabı A seçeneğidir.** Konu hakkında yazılı kaynaklardan alıntı yapmamız gerekirse aşağıda yer alan görsel metinler delik olarak kabul edilmelidir. Ege Bölgesinde yer alan Manisa ilimiz (Salihli ve Turgutlu ilçeleri) 81 tesisle en fazla tesisi barındırmaktadır. Bunu 35 tesisle Çorum ili takip etmektedir. Aşağıda yer alan kaynaklarda yer aldığı üzere bu tesislerde mevsimlik çalışma söz konusudur. Fakat bu mevsimlik çalışanların göçle mi geldiği, yoksa yerel iş gücünden mi sağladığı konusunda bilgiler daha sınırlıdır. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı raporunda çalışanların başka il veya bölgelerden geldiği ifadesi bulunmaktadır (ÇSGB, 2014: 67). Bu ifade Devler Planlamanın raporunda yer almamaktadır ve sadece mevsimlik çalışmanın olduğuna değinilmektedir (DPT, 2008:274). Taş ve Toprağa dayalı sanayi üzerine Şahin'in yapmış olduğu çalışmada sorunda doğru cevap seçenekleri arasında yer alan Çorum iline odaklanmıştır. Çalışanların mevsimlik olduğunu ve iş sezonunda fabrika koğuşlarında kaldıklarını belirtmektedir. (Şahin, 2001: 33). **Sonuç olarak mevsimlik iş gücünün karşılanmasında mevsimlik göç olgusunun varlığı söz konusudur.**

Tablo 7.1: Türkiye Tuğla-Kiremit Fabrikalarının Bölgeler Sayısı ve Yerleri

MARMARA BÖLGESİ		İÇ ANADOLU BÖLGESİ		DOĞU VE G.DOĞU ANADOLU	
İstanbul	1				
Tekirdağ	24	Afyon	22	Mardin	2
Edirne	3	Ankara	13	Batman	6
İzmit	7	Polatlı	5	Urfa	1
Çanakkale	2	Çorum	35	Diyarbakır	11
Balıkesir	2	Osmancık	12	Bingöl	1
KARADENİZ BÖLGESİ		Eskişehir	6	Erbaa	8
Düzce	1	Kırıkkale	7	Tokat	5
Kavak	5	Konya	13	Erzincan	2
Trabzon	1	Aksaray	2	Elazığ	5
Boyabat	25	Yozgat	14	K.Maraş	3
Bartın	3	Avanos	8	Malatya	2
Tosya	9	Amasya	6	Tercan	1
Çankırı	7	Bilecik	2	Iğdır	1
AKDENİZ BÖLGESİ		EGE BÖLGESİ		Erzurum	1
Antakya	4	İzmir	8	Adıyaman	1
Adana	5	Turgutlu	50	Ağrı	1
Mersin	4	Salihli	31	Siirt	3
Antalya	3	Akhisar	2	G.Antep Islahiye	2
Burdur	[illegible]	Aydın	6		
		Ortaklar	6		
		Denizli	1		
		Uşak Banaz	2		
		Muğla	3		

Kaynak: DPT, 2008:265

7.2.1.4 İstihdam:

Türkiye'deki tuğla ve kiremit sektöründe kullanılan teknolojinin kendini yenileyememesinden insan emeği yoğun olarak kullanılmaktadır. Bu nedenle bünyesinde çok yoğun işçi çalıştırmaktadır. Üretim doğal şartlara bağlı olduğu için [redacted]. Özellikle doğa şartlarının uygun olduğu mevsimlerde tam kapasite çalışılmakta, soğuk ve yağışlı mevsimlerde üretim azalmakta veya yapılamamaktadır. Çalışılan gün sayısı bölgeye, mevsime, o seneki iklim şartlarına göre değişiklikler göstermektedir. Dolayısıyla istihdamı kişi başı üretim şeklinde belirlemek çok daha sağlıklı olacaktır.

Kaynak: DPT, 2008:274

4.3.2.İş Teftişi ve Diğer Kurum/Kuruluşlar ile İlgili Öneriler

1- Haksız rekabetin önlenmesi için teftiş programına alınan işverlerinin seçim kriterlerinin optima olarak belirlenmesi hususuna dikkat edilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda aynı bölgede bulunan tüm işyerlerinin denetime tabi tutulması, aynı bölgede denetlenmeyen işyeri bırakılmaması gerekmektedir.

2- Tuğla ve kiremit fabrikaları çalışanlarının profili değerlendirildiğinde, bilhassa ülkenin doğusuna gittikçe eğitim seviyesinin düştüğü, [redacted]. Bu bağlamda konunun Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nca araştırılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

ÇSGB, 2014: 67

Fabrikalarda çalışanların büyük bir kısmı (% 90 kadarı) mevsimlik işçi olarak çalışmaktadır. Bu işçilerin büyük bir kısmının eğitim seviyesi düşük olup, genellikle İlkokul mezunudur. Çalışanların büyük bir kısmı fabrikanın koğuşlarında kalır. Ancak son yıllarda [redacted] ailelerıyle birlikte kalmaya başlamışlardır. İşçilerin büyük bir kısmı niteliksiz işçidir. Ancak bu işi yapmada uzmanlaşmışlardır.

Kaynak: Şahin, 2001: 33

Referanslar:

- ÇSGB (2014). *Tuğla Ve Kiremit Fabrikalarında Çalışma Koşullarının İyileştirilmesine Yönelik Programlı Teftiş Sonuç Raporu*, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı. Ankara
- DPT (2008). *Taş ve Toprağa Dayalı Sanayiler Özel İhtisas Komisyonu Raporu.* Devlet Planlama Teşkilatı Dokuzuncu Kalkınma Planı 2002-2013. Cilt 1, s.265, Ankara
- Şahın, S. (2001). Türkiye'de Tuğla Kiremit Sanayiinin Genel Görünümu ve Çorum Ili Örneği. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2).

2024-Kamu Personel Seçme Sınavı Lisans

Genel Kültür Testi 36. soru

Bilimsel Görüş 2

Konu hakkında genel ve temel bilgi:

Taş ve toprağa dayalı sanayi kolunu seramik, cam, çimento, hazır beton, alçı, kireç, kıl, seramik, refrakter, karo-fayans ve tuğla, kiremit gibi çoğunlukla inşaata yönelik üretim işkolları oluşturmaktadır. Bu sanayi dalında seramik, karo fayans, refrakter gibi bazı üretim kollarında tesislerin üretim fırınları söndürülemez bu sebeple üretim 365 gün ve üç vardiya usulüne göre kesintisiz sürer. Bu tesislere örnek olarak Çanakkale, Bilecik, Kütahya illerindeki seramik fabrikaları verilebilir. Ancak tuğla kiremit üretimi yapılan tesisler bunlardan ayrılır. Bu tür tesislerde üretim mevsime bağlıdır.

Konuya ilişkin olarak Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013) için hazırlanan Taş ve Toprağa Dayalı Sanayiler Özel İhtisas Komisyonu Raporunda pek çok ayrıntılı bilgi verilmiştir; "Türkiye'de tuğla ve kiremit sanayii; üretim yapısı itibariyle ülkenin dört bir yanına dağılmış, çok sayıda üretim birimi olan bir sanayi dalıdır. **Üretim hammaddelerinin kolaylıkla temin edildiği bölgelerde küçük yoğunlaşmalar gösteren** sektörde -2008 yılında- 417 adet tuğla ve kiremit fabrikası vardır" "Bu tesislerden 49 tanesi kiremit (8 tanesi hem tuğla hem kiremit) geri kalan 368 adet tesiste muhtelif standartta tuğla üretilmektedir." "Türkiye geneline dağılmışlığın yanında bölgeler içinde yoğunlaşmalar mevcuttur. Bu yoğunlaşmalar o kentleri Tuğla ve Kiremit Üretim Bölgeleri haline getirmiştir. Tekirdağ, Turgutlu, Salihli, Burdur, Afyon, Çorum, Osmancık, Boyabat, Erbaa, Yozgat, Avanos gibi il ve ilçelerimiz Türkiye'deki önemli ana üretim bölgeleridir." (DPT ÖİK Raporu s. 263-265)

"Türkiye'deki tuğla ve kiremit sektöründe kullanılan teknolojinin kendini yenileyememesinden insan emeği yoğun olarak kullanılmaktadır. Bu nedenle bünyesinde çok yoğun işçi çalıştırmaktadır. Üretim doğal şartlara bağlı olduğu için, **çalışma; mevsimlik çalışma şeklinde yapılmaktadır**. Özellikle doğa şartlarının uygun olduğu mevsimlerde tam kapasite çalışılmakta, soğuk ve yağışlı mevsimlerde üretim azalmakta veya yapılamamaktadır. Çalışılan gün sayısı bölgeye, mevsime, o seneki iklim şartlarına göre değişiklikler göstermektedir." (DPT ÖİK Raporu s. 274)

Konu hakkında bilgi bulunabilen bir diğer kaynak ise 2020 yılında yayınlanan S. Şahin tarafından yazılan "Geçmiş, Günümüz ve Gelecekte Nüfus Gerçeği" adlı kitaptır. Bu yayının 117 sayfasında da tuğla ve kiremit fabrikalarında istihdamın mevsimlik olduğu bu sebeple de iş gücü ihtiyacı duyulan zamanlarda bu iş kolunda faaliyet gösteren işyerlerinin bulunduğu alanlara doğru göçler yaşandığı belirtilmektedir.

Soru hakkında genel değerlendirme:

Soru incelendiğinde adayların yukarıdaki bazı teknik bilgilere sahip olunmadan bile çözüme rahatlıkla ulaşabilecekleri, aslında sorunun çok kolay olduğu görülmektedir.

Soruda iki temel kısım vardır, bunlardan ilki taşa toprağa dayalı sanayi diğeri ise mevsimlik göçler. Seçenekler ise Çorum, Manisa, Muğla ve Giresun'dur.

Genel kültür bilgisi olarak Muğla ve Giresun'da dikkati çekecek büyüklükte ve sayıda, taşa toprağa dayalı bir sanayi tesisleri yoktur. Bu bilgi adayların doğrudan diğer iki ili düşünmeleri için yeterli ipucu oluşturmaktadır.

Sorunun diğer niteliği ise mevsimlik göçler idi, yine genel kültür bilgisi olarak, bu iki il diğerlerinden hemen ayrılmaktadır. Mevsimlik işgücü ihtiyacı Muğla'da bitkisel üretim ve turizm sektörüne dönük olarak, Giresun ilinde ise sadece bitkisel üretim için söz konusu olmaktadır.

Benzer şekilde adaylar doğru seçenekleri oluşturan Manisa ve Çorum illeri üzerinden de rahatlıkla çözüme ulaşabilirler. Temel bilgi olarak taş ve toprağa dayalı sanayinin görece dikkat çekici olduğu birkaç ili bilmek çözüm için yeterli olacaktır. Yukarıda temel bilgi kısmında ifade edildiği üzere, Çanakkale, Bilecik, Kütahya gibi illerde üretim kolu ağırlıklı olarak seramik üretimine dayalıdır, geriye kalan dikkat çeken diğer iller ise Çorum ve Manisa'dır.

Sonuç olarak, soru genel kültür bilgisi ile çözülebilecek ölçüde gayet basittir, diğer taraftan doğru cevabı hiçbir tartışmaya yer bırakmayacak ölçüde açık ve nettir.

Soru hedef kitle gözetildiğinde son derece uygundur. Bu sebeple hiçbir şekilde doğru cevabın değiştirilmesine yahut başvuru sahibinin iddia ettiği gibi sorunun iptaline ihtiyaç yoktur.

2024-Kamu Personel Seçme Sınavı Lisans

Genel Kültür Testi 36. soru

Bilimsel Görüş 5

Türkiye'de başta tarım olmak üzere, inşaat, ormancılık ve taşa toprağa dayalı sanayı içinde yer alan tuğla kiremit fabrikalarında çalışmak üzere mevsimlik göçler yaşanmaktadır.

Mevsimlik göçe katılanların istatistiklerine ilişkin kesin verilere ulaşmak büyük oranda mümkün değildir. Oysa taşa toprağa bağlı sanayi içinde yer alan tuğla kiremit fabrikalarında çalışmak üzere gelenlerin sayısını genel olarak tahmin etmek mümkündür. Çünkü ortalama olarak bir tuğla kiremit fabrikasında çalışan sayısı belli olduğundan bu sayıların o il veya ilçedeki fabrika sayısı ile çarpılarak kesin rakam olmasa bile yaklaşık olarak belirlemek olasıdır. Bu durum tarım faaliyetlerine dayalı mevsimlik göçlerde çok daha zor ve genellikle belirsizdir. Dolayısıyla belirtilenlerden hareketle Türkiye'de taşa toprağa bağlı sanayinin özellikle de tuğla kiremit fabrikalarının yer aldığı illerde yoğun olarak mevsimlik göçler yaşanmaktadır.

Soruda bu taşa toprağa bağlı mevsimlik göçlerin hangi illerde olduğu sorulmaktadır. Türkiye'de taşa toprağa bağlı sanayi içinde yer alan tuğla kiremit fabrikaları bazı illerde yoğunluk kazanmıştır. Dolayısıyla bu illerde sözü edilen fabrikalarda çalışmak üzere gelenler mevsimlik göçleri oluşturmaktadır. Bu durum aşağıda belirtilen kaynaklarda açıkça ifade edilmiştir.

Konuya ilişkin olarak;

1. **Prof. Dr. S. ŞAHİN tarafından hazırlanan, NÜFUS GERÇEĞİ kitabının 117. Sayfasında konuyla ilgili olarak verilen bilgi şu şekildedir:**

...ın geçici olarak göç etmektedir. Diğer yandan yine Türkiye'de ...n, inşaat ve tuğla kiremit fabrikalarında çalışmak üzere de çok ...yıda insan sezonluk olarak göç etmektedir. Çok sayıda tuğla ...emit fabrikasının bulunduğu merkezler sezonluk olarak işçi ...erine sahne olmaktadır. Turgutlu, Çorum, Avanos, Tosya ve ...rdağ bu göçlerin yaşandığı yerlere örnek olarak verilebilir ...n, 2003). Ayrıca başka bir mevsimlik göç örneğini de ... [illegible]

2. **Soru ile ilgili olarak sorunun referansında kaynak olarak 9. Kalkınma Planı, Taş ve Toprağa Dayalı sanayiler Özel İhtisas Komisyonu Raporu Cilt 1 sayfa 264'te şu bilgiler yer almaktadır:**

7.2.1.1 Kuruluş Sayısı, Mevcut Kapasite ve Kullanımı

Türkiye`deki tuğla ve kiremit fabrikalarının bölgesel olarak dağılımını ve sayılarını gösteren tablo, aşağıda verilmiştir. Tablodan da anlaşılacağı gibi Türkiye geneline dağılmışlığın yanında bölgeler içinde yoğunlaşmalar mevcuttur. Bu yoğunlaşmalar o kentleri Tuğla ve Kiremit Üretim Bölgeleri haline getirmiştir. Tekirdağ, Turgutlu, Salihli, Burdur, Afyon, Çorum, Boyabat, Erbaa, Yozgat, Osmancık, Avanos gibi il ve ilçelerimiz Türkiye`deki önemli ana üretim bölgeleridir. Bu üretim bölgelerinde başka sanayi dallarının ağırlığı yoksa

Tablo 7.1: Türkiye Tuğla-Kiremit Fabrikalarının Bölgeler Sayısı ve Yerleri

MARMARA BÖLGESİ		İÇ ANADOLU BÖLGESİ		DOĞU VE G.DOĞU ANADOLU	
İstanbul	1				
Tekirdağ	14	Afyon	22	Mardin	2
Edirne	3	Ankara	13	Batman	6
İzmit	7	Polatlı	5	Urfa	1
Çanakkale	2	Çorum	35	Diyarbakır	11
Balıkesir	2	Osmancık	12	Bingöl	1
KARADENİZ BÖLGESİ		Eskişehir	6	Erbaa	18
Düzce	1	Kütahya	7	Turhal	8
Kavak	5	Konya	13	Erzincan	2
Trabzon	1	Aksaray	2	Elazığ	5
Boyabat	25	Yozgat	14	K.Maraş	3
Bartın	3	Avanos	8	Malatya	2
Tosya	9	Amasya	6	Tunceli	1
Çankırı	2	Bilecik	2	Iğdır	1
AKDENİZ BÖLGESİ		EGE BÖLGESİ		Erzurum	1
Antakya	4	İzmir	8	Adıyaman	1
Adana	5	Turgutlu	50	Ağrı	1
Mersin	4	Salihli	31	Sivas	3
Antalya	3	Akhisar	1	G Antep Islahiye	2
Burdur	7	Aydın	6		
		Ortaklar	6		
		Denizli	1		
		Uşak Banaz	2		
		Muğla	3		

".2.1.4 İstihdam:

Türkiye'deki tuğla ve kiremit sektöründe kullanılan teknolojinin kendini yenileyememesinden insan emeği yoğun olarak kullanılmaktadır. Bu nedenle bünyesinde çok yoğun işçi çalıştırmaktadır. Üretim doğal şartlara bağlı olduğu için, çalışma, mevsimlik çalışma şeklinde yapılmaktadır. Özellikle doğa şartlarının uygun olduğu mevsimlerde tam kapasite çalışılmakta, soğuk ve yağışlı mevsimlerde üretim azalmakta veya yapılamamaktadır.

3. **Soru ile ilgili Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından 2014 yılında hazırlanan, "Tuğla Ve Kiremit Fabrikalarında Çalışma Koşullarının İyileştirilmesine Yönelik Programlı Teftiş Sonuç Raporu" isimli raporun 17. Sayfasında 66 ve 67. Sayfalarında konu gayet açık ve net bir şekilde ifade edilmiştir.**

s. 17.

[illegible] **Emek yoğun bir sektör olan tuğla-kiremit üretiminde çoğunlukla mevsimlik çalışma yapılmaktadır.**

[illegible]

TÜRKIYE DE TUĞLA ve KIREMIT URETIMININ YOĞUN OLDUĞU BÖLGELER

[illegible]

s. 66

2. **1970'li yıllardan itibaren tuğla ve kiremit üretiminin "mevsimlik" iş olduğu** [illegible]

2- Tuğla ve kiremit fabrikaları çalışanlarının profili değerlendirildiğinde, bilhassa ülkenin doğusuna gittikçe eğitim seviyesinin düştüğü, çalışanların; işyerlerinin genellikle mevsimlik olmasından dolayı, işyerlerine, başka şehir ve bölgelerden aileleriyle geldikleri ve işverenlerin ihdas ettikleri pansiyon adı altında konaklama yerlerinde ikamet ettikleri, bu konaklama yerlerinin hem genel sağlık ve hem de aile sağlığı açısından uygun olmadığı gözlemlenmiştir. Bu bağlamda konunun Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nca araştırılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

3- Ülkenin orta ve doğu bölgelerine gidildikçe, kayıtlı ve resmi olmasa da işyerlerinde "dayı bağı" denilen sistemin uygulandığı, bu sistemde bir kişinin tüm ekibiyle birlikte işyerine geldiği, tüm çalışanları yönlendirdiği, bu bağlamda genel olarak işyerlerinin yerli işçi çalıştırmadıkları, yerli işgücünün ise tuğla ve kiremit fabrikalarında çalışmak istemediği, netice olarak işyerinden bir işçinin ayrılması durumunda yerine yeni işçi bulmakta işverenlerin sıkıntı yaşadıkları, sonuçta durumun kanuni gerekliliklerin yeterince yerine getirilememesine de yol açtığı gözlemlenmiştir.

Diğer yandan soru öncülünde yer alan Muğla ve Giresun illerinde esasen mevsimlik göçler yaşanmakta ise de Muğla'da turizm, Giresun'da ise tarıma bağlı mevsimlik göçler görülmektedir.

Belirtilenlerden hareketle ilgili soru, hiçbir şüpheye yer bırakmayacak şekilde, gayet açık net, doğru cevabın biricikliğine uygun, çeldiricileri yerinde olan, herhangi bir tartışmaya yer vermeyecek şekilde doğru olup; herhangi bir iptal veya doğru cevap değişikliğine gerek duyulmamaktadır.

Referanslar:

- Şahin, S. (2020). Geçmiş, Günümüz ve Gelecekte NÜFUS GERÇEĞİ, Pegem Akademi yayınları, Ankara.
- Komisyon, 9. Kalkınma Planı, Taş ve Toprağa Dayalı sanayiler Özel İhtisas Komisyonu Raporu Cilt 1 sayfa 264.
- Komisyon, 2014, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından 2014 yılında hazırlanan, "Tuğla Ve Kiremit Fabrikalarında Çalışma Koşullarının İyileştirilmesine Yönelik Programlı Teftiş Sonuç Raporu, s. 17, 66 ve 67.

2024-Kamu Personel Seçme Sınavı Lisans

Genel Kültür Testi 33. soru

Bilimsel Görüş 5

İtiraza konu olan soruda adaylarla dilsiz bir harita paylaşılmıştır. Haritada, Bıga Yarımadası'nın güneyinden başlayarak Akdeniz'e doğru inen özel bir alan kırmızı renkte taranarak belirginleştirilmiştir. Adaylara bu alan içerisinde **görülebilecek** bitki formasyonunun seçeneklerde verilenlerden hangisi **olmayacağı** sorulmuştur. Soru seçenekleri arasında (a) Maki (b) Garig (c) Orman (d) Step ve (e) Psödomaki yer almakta olup doğru seçenek (e) Psödomaki olarak ilan edilmiştir.

Soruya yapılan itiraz ise doğru seçeneğin (d) Step olması yönündedir.

Soru öncülünde verilen harita, Türkiye fiziki sınırları dahilinde özel bir alanı belirgin bir şekilde öne çıkartmaktadır. Öne çıkartılan alan genel olarak Akdeniz ikliminin hüküm sürdüğü yer yer karasallığa geçişin olabileceği ve yağışın ciddi düzeyde azalacağı aynı zamanda insan eliyle ormanlık alanlarda tahribatın gerçekleştiği bir saha olma özelliğini taşır.

Türkeş (2015), Psödomaki formasyonunu şu şekilde tanımlamaktadır;

"Akdeniz ikliminden daha nemli alanlara geçiş alanlarında, makinin görünümü değişir. Formasyonun boyu artar, karakteristik türler giderek azalır ve kaybolurken yaprak döken ve daha nemcil araçların oranı artar. Yaprak döken ve daha nemcil ağaççıklar ile karışık geçiş özellikli maki topluluklarına yalancı maki (psödomaki) adı verilir."

Bu bağlamda soruda verilen kuşağın konumu dikkate alındığında; Akdeniz ikliminden karasallığa geçişin söz konusu olabileceği, Akdeniz ikliminden daha nemli bir bölgeye geçilmeyeceği ayrıca mikroklima etkeni dikkate alınsa bile bir formasyon oluşamayacağı net bir şekilde anlaşılmaktadır.

MEB 10.Sınıf Coğrafya ders kitabında ise Psödomaki aşağıdaki gibi açıklanmaktadır.

"Karadeniz kıyı kuşağında, deniz kıyısından ortalama 200 m yükseklere kadar, görulen bodur ağaççıklardır. Ormanların tahrip edildiği alanlar ile bazı yerlerde orman altı bitkileri olarak yayılmıştır. Şimşir, fındık, kızılcık, orman gülü, muşmula en yaygın türlerdir. Bu çalı topluluğu içinde funda, menengiç, erguvan, defne, mersin gibi maki bitkileri de görulebilir."

Ortaöğrenim 10. Sınıf için hazırlanmış olan kaynakta açıkça ifade edildiği şekilde psödomakıler Karadeniz kıyı kuşağında görülebilmektedir. Bu bağlamda sınav sorusunda adaylara verilmiş olan taralı alanda psödomaki formasyonunun görülemeyeceği açıktır.

Aynı kaynakta step (bozkır) ot toplulukları;

"Stepler (Bozkırlar): Türkiye'de yağış miktarının iyice azaldığı, yaz kuraklığının fazla olduğu iç kesimlerde görülen bitki topluluğu." Olarak tanımlanmakta olup iki farklı oluşum mekanizmasından bahsedilmektedir.

Oluşum mekanizmaları ise

(1) Doğal şartlara;

(2) Meşe, ardıç, karaçam vb. ormanlarının tahribi ile açıklanmaktadır.

Sanır (2000), stepin yıllık yağış miktarının 300 mm ile 600 mm arasında değişkenlik gösterdiği sahalarda gelişeceğini açıklamaktadır. 1991-2021 dönemi yıllık alansal yağış dağılımı haritası incelendiğinde söz konusu sahada yağış yüksekliğinin yer yer 400 ile 600 mm arasında gerçekleştiği anlaşılmaktadır (URL 1).

İşaretli alanda gerek ormanlık alanların tahribi gerekse mikro ölçekte gerçekleşen klimatik faktörlere bağlı olarak step formasyonu oluşumu gerçekleştiği aşikardır.

Soruya yapılan itirazla ilgili olarak soru kökü ve doğru seçeneğinde herhangi bir hata olmadığı yönündeki kanaatimi bilgilerinize sunarım.

Referanslar:

- Sanır, F. (2000). Coğrafya Terimleri Sözlüğü. Gazi Kitapevi: Ankara.
- Soyatlar, A., Akça B. & Solak, İ. 10.Sınıf Coğrafya Ders Kitabı. MEB Yayınları: Ankara.
- Türkeş, M. (2015). Biyocoğrafya Bir Paleocoğrafya ve Ekoloji Yaklaşımı. Kriter Yayınevi: İstanbul.
- URL 1: https. www.mgm.gov.tr veridegerlendirme aylık-normal-yagıs-dagılımi.aspx?a 00#sfB

3- **BİTKİ FORMASYONU SORUSU (GENEL KÜLTÜR TESTİ 33)**
Davalının bu soruya ilişkin sunduğu bilimsel görüşlerden sadece "Bilimsel Görüş 4"e karşı beyan vereceğim. Zira sorudaki sıkıntıya benim iddiam kapsamında değinen tek bilimsel görüş budur. Diğer görüşler ise zaten iddiama değinmemiştir.

Öncelikle bu görüşte de belirtildiği üzere haritada taralı alanda psödomaki türleri de bulunur. Bu hususta zaten çelişki de yoktur. Ancak görüşü bildiren komisyon üyesi yazar, **bu sorudaki asıl anahtar ifadenin "formasyon" olduğunu belirtmiştir**. Yazarın açıklamasına göre "bitki formasyonu" ile "bitki türü" kavramları birbirinden farklıdır; bitki formasyonu birden fazla türün bir araya gelerek oluşturduğu bir oluşumdur, tek bitki türü formasyon oluşturamaz. **Fakat bu görüşü sunan yazar, görüşüne ilişkin hiçbir kaynak göstermemiştir. Bunun sebebi tamamen hatalı bir bilgi olmasından kaynaklanmaktadır. Öyle ki biz tam aksini gösteren kaynak gösterebiliriz**:

"Aynı cinsten veya ayrı cinsten olan, dış görünüşleri ve yaşam şekilleri benzeyen bitkilerin bir araya geldiği topluluklara bitki formasyonu adı verilir."
(https://ansiklopedi.tubitak.gov.tr/ansiklopedi/bitki_cografyasi#:~:text=Ayn%C4%B1%20t%C3%BCrden%20veya%20cinsten%20bitkilerin,topluluklara%20bitki%20formasyonu%20ad%C4%B1%20verilir.)

Benzer şekilde:

"... bir bitki formasyonu tek bir türden oluşabileceği gibi çeşitli türden birçok bitkinin bir araya gelmesi ile de oluşabilir." Yıldırım ATAYETER, Genel Fiziki Coğrafya

(https://www.researchgate.net/publication/338342110_Bitki_Cografyasi)

Komisyon üyesi yazarın bildirdiği bilimsel görüşte çelişkili ifadeler de yer almaktadır. Yazarın verdiği maki örneğinde, doğal alanı dışında yetişen bitkilerin iki sebeple formasyon oluşturamayacağı belirtilmiştir: i) Yeterli alansal dağılışa sahip olmamaları, ii) Tipik özelliklerinden uzaklaşmış olma durumu. Bu iki husustan ikincisini zaten tartışmaya gerek yoktur fakat yeterli alansal dağılış hususu üzerinde durulabilir. Yazarın **Yılanlı Dağı** örneğinde aynı dağ üzerinde "orman, step ve maki vejetasyonu birlikte görülmekte olup..." denilerek bölgede step formasyonu bulunduğuna ilişkin argüman sunulmuştur. Buradaki sorun şudur: tek bir dağın üzerinde üç farklı formasyon olabiliyor da haritadaki taralı alanların içerisindeki psödomaki unsurları neden formasyon kuramıyor? **Bunun ölçütleri her neyse kaynaklarıyla ortaya konmalıdır**. Benzer şekilde yazarın verdiği bir başka örnekteki DENİZLİ İLİ 2022 YILI ÇEVRE DURUM RAPORU'nda geçen 2000 metrenin üzerinde step vejetasyonu olduğu yönündeki ifade, eğer farklı farklı dağların tepesindeki küçük step topluluklarının da formasyon oluşturacağı anlamına gelecekse, Ege'deki psödomaki türlerinin oluşturduğu topluluklar neden formasyon sayılmamaktadır? Diğer yandan haritadaki taralı alanların Denizli'yi içerisine alıp almadığı ve alıyorsa da hangi kısımlarını içerisine alıp almadığı da tartışmalıdır.

Bitki formasyonu vardır demenin objektif ölçüsü nedir? Formasyon kavramının sınırlarıyla ilgili genel geçer kurallar nerede yazmaktadır? Şurada şu formasyon, burada bu formasyon demek için önce formasyonun objektif sınırları çizilmiş olmalıdır. **Oysa nasıl yorumlanması gerektiği yeterince tartışılmamış olan kavramlar sınava giren adayların önüne sunulmuştur**. Diğer yandan, davalı için bilimsel görüş sunan yazarların dahi anlamında çelişkiye düştüğü akademik bir kavramın KPSS'de sorulması da ölçüsüzdür. Soruda verilen taralı alan içinde psödomaki bitkileri topluluklar halinde bulunmaktadır. Önceki dilekçemde örneklerini sunduğum üzere taralı alanda ticari olarak fındık yetiştiriciliğiyle uğraşan birçok kişi bulunmaktadır. Dolayısıyla sorunun bilimsel denetimi yapılırken, **SORULARIN HAZIRLANMASI, SORU HAVUZUNUN OLUŞTURULMASI VE SORULARIN GÜVENLİĞİNİN SAĞLANMASINA İLİŞKİN YÖNETMELİK**'in şu hükümleri ihlal edilmiştir:

Madde 6/6-b: *Sorunun bilimsel açıdan tartışmaya gerek olmayacak netlikte olup olmadığı* (zira bu soru tartışmaya gerek olmayacak kadar net olmaktan **uzaktır**.),
Madde 6/6-ç: *Soruda kullanılan terim, sembol ve kelimelerin literatüre uygun olup olmadığı* (zira bitki formasyonu kavramının neyi ifade ettiği, akademik kaynaklar ve davalının belirttiği bilimsel görüşler karşılaştırıldığında çelişki içermektedir.)
Madde 6/6-e: *Soru ile ölçülmek istenen kazanım varsa bu kazanıma uygunluğu* (zira bitki formasyonu ifadesinin akademik anlamını bilmeyi gerektirecek seviyede kazanımın aranması genel kültür sınavında beklenemez. Yani kısacası soru ölçüsüzdür.)

4- **MEVSİMLİK GÖÇ SORUSU (GENEL KÜLTÜR TESTİ 36)**
Soruya ilişkin sunulan bilimsel kaynakların en yenisi 10 sene öncesine ait olup tüm kaynaklar güncelliğini yitirmiştir. Ayrıca **mevsimlik işçi ve mevsimlik göç birbirinden farklı kavramlardır.** Örneğin Kuşadası'nda yaşayan bir lise öğrencisi aynı ilçedeki bir otelde yazın çalışabilir. Bu, onun göç ettiği anlamına gelmez. Dolayısıyla komisyon üyelerinin sunduğu kaynaklarda, göç hususuna değinmeden "mevsimlik işçi"den bahseden eserler üzerinde zaten durmaya gerek yoktur. **Fakat daha da önemlisi, günümüzde Muğla ve Giresun'da da tuğla/kiremit imalatı yapılmaktadır. Sorudaysa hangisinde "daha fazla" demeksizin göçün olup olmadığı sorulmuştur**.

Öncelikle, davalının sunduğu kaynaklardan yalnızca iki tanesinde mevsimlik göçten söz edilmektedir. Birincisi Salih Şahin'in 2003 tarihli Nüfus Gerçeği adlı eserinden alıntıdır. **Fakat ilgili kaynakta söz konusu göçün şehirler arası yapıldığına ilişkin herhangi bir veri yer almamaktadır**. Yani pekala Gördes'ten Turgutlu'ya yapılan göçler söz konusu olabilir. Zaten 20

sene öncesine ait bir eser olduğundan güncelliğini de yitirmiştir. İkinci ve son kaynak ise ÇSGB'nin 2014 aralık tarihli "Tuğla ve Kiremit Fabrikalarında Çalışma Koşullarının İyileştirilmesine Yönelik Programlı Teftiş Sonuç Raporu"ndan alınmıştır. 68 sayfadan oluşan bu çalışmada, ilgili alıntı, eserin sonunda yer alan Öneriler kısmında yer almakta olup herhangi bir somut veriye dayanmamaktadır. Sadece "...gözlemlenmiştir." denilerek konunun Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nca araştırılması gerektiği belirtilmiştir. Yani **hiçbir objektif veri yer almadan** sadece 10 sene öncesini anlatan **subjektif** bir nota dayanarak sorunun geçerli olduğu savunulmaktadır. Bunu kabul edebilmemiz mümkün değildir. Davalının savunmasını doğrulayamaya yetecek kadar bilimsel çalışma yapıldığı söylenemez. Zaten taşa toprağa dayalı birçok sanayi kolu varken sorunun sadece tuğla/kiremit düşünülerek hazırlanması ayrı bir ölçüsüzlüktür.

Daha da önemlisi tuğla ve kiremit sanayisi zaten Muğla ve Giresun'da da mevcuttur. Aşağıdaki firma verileri https://www.ticaretsicil.gov.tr/ sitesinden elde edilmiştir.

Muğla

Unvan	Sicil No	Tsm
KİREMİTLİ YAPI İNŞAAT VE SERA MALZEMELERİ TİCARETİ BAYRAM KİREMİTLİ	6981	FETHİYE
TUĞLA İMALATÇISI İSMAİL GÜNDÜZ	952	MUĞLA
TUĞLA VE KERESTE İMALATI SADIK KANDEMİR	YATAĞAN-167	MUĞLA
KİREMİT VE TUĞLA İMALCİSİ HAMDİ KABAK	634-MİLAS	MİLAS
KİREMİT VE TUĞLA İMALCİSİ HAMDİ KABAK	684	MİLAS
KİREMİT VE TUĞLACI ALAATTİN SULAR	838	MUĞLA
KİREMİTÇİ MARKET - MUSTAFA KASIM KİREMİTÇİ	2213	MİLAS
KİREMİTÇİ TİC.ZEHRA KİREMİTLİ	2130	FETHİYE

Muğla'da tuğla/kiremit imalatına ilişkin örnek web sitesi de ekleyelim: https://www.kiremitliyapi.com.tr/

Giresun

Unvan	Sicil No	Tsm
KİREMİTCİ İNŞAAT SANAYİ TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ	658-ESPİYE	GİRESUN

Bu verilerin fazlası olsa da eksiği yoktur. Bunlar sadece isminde tuğla/kiremit geçen firmalardan olduğundan Muğla ve Giresun'da taş toprak sanayisi daha fazlaca bulunmaktadır. Diğer yandan, ticaret sicil gazetesinde yaptığım aramada Manisa'da çok az sonuca rastlarken; ilginçtir ki davalının doğru cevaplardan kabul ettiği **Çorum'da ise hiç sonuca rastlayamadım**.

Ben de dahil olmak üzere çoğu aday zaten tuğla/kiremit kadar ayrıntısını düşünmeden mevsimlik göçe odaklanarak soruyu yanıtladığından davalının kabul ettiği cevabı verememiştir. Fakat günümüzde Muğla ve Giresun'da da zaten tuğla/kiremit imalatı yapıldığından soru her türlü hatalıdır. Dolayısıyla sorunun bilimsel denetimi yapılırken, **SORULARIN HAZIRLANMASI, SORU HAVUZUNUN OLUŞTURULMASI VE SORULARIN GÜVENLİĞİNİN SAĞLANMASINA İLİŞKİN YÖNETMELİK**'in şu hükümleri ihlal edilmiştir:

Madde 6/6-b*: Sorunun bilimsel açıdan tartışmaya gerek olmayacak netlikte olup olmadığı* (zira bu sorunun hazırlanmasında dayanak olarak kullanılan kaynak hem güncel değil hem de subjektif gözleme dayanmaktadır. Güncel veriler ise yanlış kabul edilen seçeneklerde de aslında tuğla/kiremit sanayisinin olduğunu göstermektedir. Zaten soru "hangisinde daha fazla göç olur" şeklinde de değil, "hangisinde göç olur" tarzındadır. Dolayısıyla sorudaki hata her yönüyle açıktır.),
Madde 6/6-e*: Soru ile ölçülmek istenen kazanım varsa bu kazanıma uygunluğu* (zira koskoca literatürde söz konusu soruya gösterilebilecek tek kaynak 2014 tarihli bir eserin küçük bir parçasında geçmektedir. Ki bu da subjektif bir gözleme dayanmaktadır [güncel ticaret sicil verileri ise zaten direkt sorunun yanlışlığını ortaya koymaktadır]. Yani sorunun bir an için hatalı olmadığı düşünülse bile ölçüsüz olduğu kabul edilmelidir.)

5- MANTIK SORUSU (GENEL YETENEK 29)

Soruya ilişkin bilimsel görüş bildirenler, kısacası seçenekteki hatanın sorunun çözümünü kolaylaştırdığını ve doğru cevaba etkisi olmadığını belirtmişlerdir.

Öncelikle, bu soruya ilişkin "Bilimsel Görüş 5"in ilk atıf yaptığı kaynağa biz de katılmaktayız. Senaryoda olmayan bir karakterin seçenekte yer alması beklenmeyen bir durum olup bu durumu fark edenler için doğru cevabı bulma şansı daha yüksektir. Dolayısıyla soru ölçme ve değerlendirme açısından kusurludur.

Ayrıca seçenekteki hata bazı adayları şaşırttığı için soruya tekrar göz gezdirmelerine sebep olmuş, süre kaybından ötürü sınavı yetiştirememiştir. Keza ben de sınavdaki diğer tüm soruları bitirince baktığım mantık sorularının ilkini doğru cevaplamama rağmen bu soruda takılmıştım ve 10-15 dakikada mantık sorularından sadece birisini çözebilmiştim.

Dolayısıyla sorunun bilimsel denetimi yapılırken, **SORULARIN HAZIRLANMASI, SORU HAVUZUNUN OLUŞTURULMASI VE SORULARIN GÜVENLİĞİNİN SAĞLANMASINA İLİŞKİN YÖNETMELİK**'in şu hükümleri ihlal edilmiştir:

***Madde 6/6-a**: Sorunun soru hazırlama kurallarına uygun yazılıp yazılmadığı (zira seçenekteki yanlışlık, yukarıda belirttiğim üzere ölçme ve değerlendirmeyi kusurlu hale getirmiştir.)*
***Madde 6/6-c**: Soru kökünün veya çeldiricilerin yanlış bilgilendirmeye veya anlamaya yol açıp açmadığı* (zira bu sorudaki seçeneklerden birisi açıkladığım üzere yanlış anlamaya ve kafa karışıklığına sebebiyet verebilecektir.),
***Madde 6/6-d**: Kökte ve seçeneklerde kullanılan kelimelerin, ifade biçimlerinin, noktalama işaretlerinin, tabloların, grafiklerin veya şekillerin soruda verilmek istenenden farklı bir algılamaya yol açıp açmadığı* (bu madde de aynı şekilde, istenenden farklı bir algılamaya yol açmaya ilişkindir.)

[redacted]